

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, Národní 16, Praha 1, o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2009, č. j. 10 Ca 241/2009 - 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Městského soudu v Praze, kterým bylo rozhodnuto, že se žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítá.

V odůvodnění napadeného usnesení městský soud uvedl, že mu byla usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 30. 3. 2009, č. j. 30 Ca 42/2009 - 11, postoupena žaloba žalobce doručená dne 3. 3. 2009 Krajskému soudu v Brně, jíž se žalobce domáhá, aby žalovanému bylo zakázáno, „aby zasahoval do občansko - právního vztahu mezi advokátem a klientem pokyny ve prospěch nepečlivého advokáta a donucováním k plné moci pod záminkou součinnosti objednával opatrovnictví i neúspěšné právní úkony k zahlcenému Ústavnímu soudu“. Jako přílohu žaloby současně zaslal žalobce žádost o osvobození od soudního poplatku. Ve vyplněném formuláři o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků (dále jen „potvrzení“), jež žalobce sám označil jako „dotazník a prohlášení“, uvedl, že nemá žádný osobní majetek a jediný jeho příjem představují dávky v hmotné nouzi. Dále uvedl, že toto tvrzení je

„prokázáno i na formuláři ČAK (viz bezplatné zastupování v určení)“. Protože však přílohou žaloby nebyly žádné doklady, které by jednoznačně potvrzovaly, že žalobce skutečně pobírá dávky státní sociální podpory, městský soud jej vyzval k předložení kopie aktuálního rozhodnutí o poskytnutí dávek v hmotné nouzi a případně sdělil všechny změny ve svých majetkových a výdělkových poměrech, které nastaly ode dne 27. 2. 2009, kdy je žádost o osvobození od soudních poplatků datována. Současně byl žalobce řádně poučen, že pokud výzvě ve stanovené lhůtě nevyhoví, bude mít soud za to, že žalobce předpoklady pro osvobození od soudních poplatků neprokázal. Na tuto výzvu soudu žalobce reagoval podáním ze dne 17. 8. 2009 doručeným soudu 18. 8. 2009. V něm uvedl, že „vzhledem k tomu, že soud je v rozhodování pro dodržení zásady hospodárnosti vázán rozhodnutím správních orgánů, tak má soud za prokázané, že podepsaný doložil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků“. Dále uvedl, že „listiny uložené u správy adresovaného soudu poštovní cestou dne 4. února 2009 také prokazují jeho nedostatek prostředků“. Současně žalobce prohlásil, že ode dne 27. 2. 2009 se jeho majetkové poměry nijak nezměnily.

Poukazem na obsah ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), městský soud dospěl k závěru, že žalobce nesplnil zákonnou povinnost doložit, že nemá dostatečné prostředky. Městský soud konstatoval, že žalobce doložil rozhodnutí České advokátní komory ze dne 9. 12. 2008, č. j. 2638/08, v němž je uvedeno, že „žadatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a záloh, což doložil způsobem uvedeným v § 18 odst. 3 zákona č. 85/1996 Sb.“ Žalobce pak uvedl, že soud je tímto rozhodnutím vázán a odkázal na blíže nespecifikovaná ustanovení soudního řádu správního. Městský soud s odkazem na ustanovení § 52 odst. 2 s. ř. s., podle něhož je soud vázán pouze rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím soudu o osobním stavu, konstatoval, že konkrétní postup, jakým dospěla Česká advokátní komora k závěru, že žalobce nemá dostatečné prostředky, přitom v předmětném rozhodnutí popsán není. Ve správním soudnictví tedy soudy nejsou (a ani z povahy věci nemohou být) vázány rozhodnutími správních orgánů, neboť primárním úkolem správních soudů je právě přezkum postupu správních orgánů. Městský soud v Praze dospěl k závěru, že není možno bez dalšího považovat doložení rozhodnutí ČAK za důkaz o tom, že žalobce nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku.

Městský soud v Praze uzavřel, že přes výzvu soudu žalobce nepředložil doklady, kterými by hodnověrně prokázal svá tvrzení o tom, že je příjemcem dávek v hmotné nouzi a že tedy nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku. Toto své tvrzení nedoložil ani v řízení vedeném pod sp. zn. 11 Ca 51/2008, na něž žalobce odkázal (v tomto řízení žalobce předložil část dopisu datovaného dnem 29. 12. 2004, z něhož vyplývá, že žalobci bude od ledna 2005 vyplácena dávka sociální péče ve výši nového životního minima v částce 4300 Kč měsíčně, a nemohla by tedy bez dalšího sloužit jako podklad pro rozhodování o žádosti žalobce o osvobození od soudního poplatku v roce 2009). Městský soud proto vzhledem k uvedenému žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2009, č. j. 10 Ca 241/2009 - 25, napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností. V obtížně

srozumitelném podání ze dne 14. 9. 2009 stěžovatel namítl, že Městský soud v Praze nesprávně a v důsledku toho neústavně aplikoval ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. týkající se osvobození od soudních poplatků, což stěžovatel shrnuje do argumentů uvedených pod bodem 1 až 8 svého podání, jejichž obsahem je toliko polemika stěžovatele týkající se odůvodnění rozhodnutí soudu o zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovaným podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Městského soudu v Praze v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

O věci samé uvážil Nejvyšší správní soud takto:

Stěžovatel napadl usnesení krajského soudu z důvodu vymezeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle nějž lze kasační stížnost podat z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá obecně buď v tom, že správně zjištěný skutkový stav je subsumován pod nesprávnou právní normu nebo je sice vybrána správná právní norma, ale následně je nesprávně vyložena či aplikována. Stěžovatel spatřuje nezákonnost napadeného soudního rozhodnutí v tom, že městský soud nesprávně posoudil splnění zákonem stanovených předpokladů pro přiznání osvobození stěžovateli od soudních poplatků.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Při zkoumání existence předpokladu doložení nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka „zatěžuje“ jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale také takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají charakterizovat jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku. K otázce dokládání nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura Nejvyššího správního soudu, kdy zdejší soud v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sbírky rozhodnutí NSS, vyslovil právní názor: *„Povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“*

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků v žalobě ze dne 27. 2 2009, kdy jako přílohu žaloby předložil vyplněný formulář o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků - vzor 060 (dále jen „potvrzení"), jež žalobce sám označil jako „dotazník a prohlášení", a v němž bez dalšího proškrtl kolonky II. (příjmy z pracovního-obdobného poměru) - v bodu 11. ve znění Žadatel není zaměstnán z důvodu: doplnil *„zdravotních"*, III. (příjmy z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr), IV. (příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti), V. (příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení), VI. (další příjmy), VII. (osobní majetek), VIII. (výdělkové a majetkové poměry manžela žadatele), dále proškrtl kolonku IX. (závazky), v bodě 28. Mám tyto dluhy: dopsal *„nesděluje se"*, a posléze v kolonce X. (jiné okolnosti, které by mohly mít vliv na osvobození) - bod 29. uvedl, že *„jediný příjem k živobytí - dávky v hmotné nouzi, což je prokázáno i na formuláři ČAK (viz bezplatné zastupování v určení)"*. Takto vyplněné potvrzení pak stěžovatel opatřil datem 27. 2. 2009 a vlastnoručním podpisem. Protože však přílohou žaloby nebyly žádné doklady, které by jednoznačně potvrzovaly, že žalobce skutečně pobírá dávky státní sociální podpory, městský soud jej vyzval k předložení kopie aktuálního rozhodnutí o poskytnutí dávek v hmotné nouzi a případně sdělil všechny změny ve svých majetkových a výdělkových poměrech, které nastaly ode dne 27. 2. 2009, kdy je žádost o osvobození od soudních poplatků datována. Na výzvu soudu žalobce reagoval podáním ze dne 17. 8. 2009, v němž uvedl, že „vzhledem k tomu, že soud je v rozhodování pro dodržení zásady hospodárnosti vázán rozhodnutím správních orgánů, tak má soud za prokázané, že podepsaný doložil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků". Dále uvedl, že „listiny uložené u správy adresovaného soudu poštovní cestou dne 4. února 2009 také prokazují jeho nedostatek prostředků". Současně žalobce prohlásil, že ode dne 27. 2. 2009 se jeho majetkové poměry nijak nezměnily.

Na podkladě shora uvedených skutečností Nejvyšší správní soud uvážil, že stěžovatel sice splnil své břemeno tvrzení, avšak naproti tomu neunesl své břemeno důkazní v tom smyslu, že by městský soud na základě předložených důkazů mohl dospět k právnímu závěru pro stěžovatele příznivému, tj. výroku o splnění zákonných podmínek pro osvobození stěžovatele od soudních poplatků. Městský soud správně posoudil stěžovatelem předložené písemnosti jako nedostatečné důkazní prostředky, jež by prokazovaly nemožnost stěžovatele soudní poplatky uhradit ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s.

Co se týče stěžovatelem doloženého potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, nutno konstatovat, že v něm stěžovatel jednak řádně neuvedl, v čem spatřuje nedostatek prostředků, který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit a jednak toto své neurčité tvrzení ničím nedoložil. Pokud se stěžovatel domnívá, že městský soud fakticky vymáhá vyplnění tiskopisu „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků" ačkoliv i jeho obsahem jsou prohlášení žadatele o pravdivosti všeho, co je tam uvedeno, neodpovídá tato jeho domněnka skutečnosti, protože např. k bodům II. a III., pokud je žadatel vyplňuje, je třeba i potvrzení zaměstnavatele, a k bodům IV. až VI. je třeba doložit přílohy, kterými jsou rozhodnutí daňová a rozhodnutí o přiznání dávky z hmotného a sociálního zabezpečení. Právě ty byly v případě stěžovatele

aktuální, a přesto byla tato kolonka proškrtnuta. Městský soud nemohl presumovat finanční potíže stěžovatele, stejně jako existenci dluhů, byť by jinak tyto okolnosti mohly objektivně naplňovat podmínky k úplnému nebo částečnému osvobození od soudních poplatků.

Z předmětném potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech stěžovatele i z jeho čestného prohlášení sice vyplývá, že je stěžovatel adresátem určitého státního příspěvku, ale stěžovatel v nich minimálně neuvedl zásadní údaje, a to v jaké výši měsíčně pobírá tento státní příspěvek, o jaký příspěvek se vlastně jedná, z jakého titulu a rozhodnutím kterého úřadu mu byl vyměřen. Stěžovatel zároveň ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků jen uvedl, že žádá o osvobození od soudního poplatku pro nedostatek prostředků. Za takové situace pak městský soud zcela důvodně dospěl k závěru, že pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků nepostačuje ani rozhodnutí České advokátní komory ze dne 9. 12. 2008, č. j. 2638/08, v němž je uvedeno, že „žadatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a záloh, což doložil způsobem uvedeným v § 18 odst. 3 zákona č. 85/1996 Sb.“, neboť toto rozhodnutí žalovaného není možno bez dalšího považovat za důkaz o tom, že žalobce nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku. Stejně tak žalobce své tvrzení o tom, že nemá dostatečné prostředky, nedoložil ani v řízení vedeném pod sp. zn. 11 Ca 51/2008, na něž odkázal, neboť předložená část dopisu datovaného dnem 29. 12. 2004, z něhož vyplývá, že žalobci bude od ledna 2005 vyplácena dávka sociální péče ve výši nového životního minima v částce 4300 Kč měsíčně, nemohla bez dalšího sloužit jako podklad pro rozhodování o žádosti žalobce o osvobození od soudního poplatku v roce 2009.

V odůvodnění napadeného usnesení se tak městský soud dostatečně vypořádal s tím, že stěžovatelem předložené písemnosti nejsou ani ve svém souhrnu relevantním dokladem nedostatku prostředků stěžovatele pro rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že stěžovatel v souzené věci přes výzvu městského soudu nedoložil, resp. neprokázal, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Městský soud proto postupoval v souladu se zákonem, jestliže stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Městského soudu v Praze netrpí vadou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. března 2010

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda

senátu